

31 oktober 1969

Goedenavond, vrienden.

Zoals u weet, zijn wij niet alwetend of onfeilbaar. U kunt voor deze avond het onderwerp zelf kiezen.

LEVENS PRAKTIJK

Leven doe je zelf. Dit betekent dat je in het leven uiteindelijk zelf verantwoordelijk bent voor alles wat je doet en tot stand brengt. Tevens houdt het in dat jij de verantwoordelijkheid op dit terrein van niemand anders kunt overnemen. Een der belangrijkste praktische beginselen zou dan ook moeten luiden: weest vrij, handel volgens uw beste weten in de overtuiging dat eenieder het recht heeft hetzelfde te doen. Wanneer wij van hieruit verder gaan worden de vragen die u in een lange lijst bij de aanmelding van dit onderwerp opsomde, veel eenvoudiger.

Wat zou een mens bijvoorbeeld het beste kunnen doen om nieuwe complexen en neurosen te vermijden?

Stel, ik leef, ik kan alleen instaan voor hetgeen ik zelf ben en doe. Maak je dus nooit druk over anderen, tenzij het onmiddellijk betrekking heeft op eigen leven en zijn, terwijl men in staat is - volgens eigen besef en geweten - actief te reageren. Dat wil niet zeggen dat je alle dingen niet hoeft te beseffen, maar duidt aa, dat je deze voor jezelf onmiddellijk moet rangschikken in de dingen waaraan je wel en waaraan je niets kunt doen. Om alles waaraan je naar je beste weten niets kunt doen, hoeft je je niet druk te maken. Het onttrekt zich aan je controle. Voor al degenen die graag naar zenuwpillen grijpen - en dit meestal zelf zijn - zou ik willen aanraden: ontspan jezelf, zet alle niet terzake doende zaken opzij. Maak jezelf niet wijs dat je je toch niet kunt onttrekken. Alleen hierdoor reeds kunt u aan de patentmiddelenindustrie een belangrijke slag toebrengen. Alleen reeds door u te ontspannen eens aan iets anders denken en u niet ongerust te maken over het feit dat u niet onmiddellijk inslaapt, kunt u veelal reeds voorkomen dat u zenuwstillende en slaapverwekkende middelen van node zult hebben. Meent u, dat u weinig of geen fut hebt, zo moet u niet onmiddellijk naar stimulerende middelen grijpen, maar het eenvoudig eens gezellig even langzaamaan doen.

Zeg niet dat dit niet kan, want het kan heus wel. In dit verband zou ik ook een praktische wenk willen geven aan mensen die menen, dat zij onvervangbaar zijn. Wanneer u denkt dat u onvervangbaar bent, bent u zeer ijdel, denkt u irreëel en begrijpt u niet - of wilt u niet aanvoelen - dat het leven zonder u normaal verder zal kunnen gaan. Van anderen neemt u dit wel zonder meer aan. Het is natuurlijk niet prettig om , wanneer je in het ziekenhuis ligt, van je chef te moeten horen dat het ondanks je afwezigheid zo buitengewoon vlot gaat op kantoor. Bedenk dat deze mogelijkheid wel degelijk bestaat. Misschien voelt u zich dan wat minder onmisbaar en hebt u niet langer het dwangbeeld dat alles op u neer komt en moet komen. Vanzelf komt u hierdoor tot het delegeren van taken waar dit nuttig of nodig lijkt, terwijl u ook beslissingen gemakkelijker uit handen geeft en bovenal ook leert beseffen dat de eigen conditie toch eigenlijk het belangrijkste is. Het noodzakelijke werk gaat ook zonder u heus wel verder. Indien u teveel piekert en teveel van uzelf eist, is het wel zeker dat u geen werkelijk deel meer aan een taak of werkzaamheid kunt hebben. En u wilt toch zo graag belangrijk zijn? Zorg dan dat u tenminste in staat blijft om iets te doen.

Ik zou hier ook een raad willen geven aan hen, die beladen met zonde en schuldgevoelens door de wereld drentelen. Deze mensen beladen zich met de meningen van anderen. Maar u bent zelf verantwoordelijk. Niemand anders! Dit betekent dat u de verantwoordelijkheid voor eigen leven en handelen alleen kunt dragen in overeenstemming met eigen begrip en besef. Wanneer u maar niet bewust dingen doet waarmee u het niet mee eens bent, blijft zonde en

de daarmede gepaard gaande schuld vanzelf uit. Wanneer je later ontdekt dat je iets verkeerd hebt gedaan, moet je even nagaan waarom het verkeerd was of ging. Maar daarmede is de zaak dan ook afgedaan. Het verleden is afgedaan kan niet meer veranderd worden. Het gaat er alleen nog om de gevolgen van je daad zo goed mogelijk te herstellen en dergelijke fouten in de toekomst zoveel mogelijk te leren vermijden. Degene die zo reageert, heeft weinig tijd beschikbaar voor berouw. Degenen die beginnen met een akte van berouw blijken overigens veelal degenen te zijn die hopen dat anderen de gevolgen van hun fouten wel op zullen heffen. Ik meen dat dit voor de bewustwording niet goed kan zijn, terwijl een dergelijke benadering ook psychologisch verkeerd is.

Waarmede u alweer ziet dat wanneer je een dergelijk onderwerp beschouwt, je onwillekeurig vervalt in kleinigheden. Daarin hebt u natuurlijk gelijk. U hebt trouwens altijd gelijk zolang u eerlijk blijft tegenover uzelf en u beperkt tot uzelf. Dit is essentieel voor een gezonde levenspraktijk! Onthoudt daarom dat uw waarheid niet noodzakelijk die van alle anderen hoeft te zijn. Deze dingen vindt u misschien dwaas maar besef dan tevens dat hetgeen voor u reeds - of nog - dwaasheid is, voor anderen wijsheid kan zijn. Als u op deze wijze leert wat in uw denken te differentiëren, zult u ook anderen mensen veel minder snel totaal afwijzen.

Zeker, er zijn personen waarmede je niet harmonisch bent. Je vindt deze mensen bijvoorbeeld niet sympathiek. Toch moet je in het leven vaak met dergelijke mensen samenwerken. Ga dan eerst eens na, hoever de werkelijke noodzaak tot contact reikt en beperk u tot het noodzakelijke. U schakelt dan de persoonlijke gevoelens grotendeels uit en ziet in de ander en de samenwerking met de ander alleen nog de taak en de vervulling van het noodzakelijke. Dan zal de antipathie de taakvervulling niet schaden en uw leven niet beïnvloeden. Indien er geen werkelijke noodzaak bestaat tot het samenkomen en werken met iemand die u niet sympathiek vindt, kunt u beter als volgt redeneren: tussen deze mens en mijzelf is, althans op dit ogenblik - of onder deze omstandigheden - geen harmonie bereikbaar. Ik beperk mijn contact met die ander tot een minimum en trek mij hierbij niets van de ander aan.

Sommige mensen vinden deze en dergelijke regels beneden alle peil. Begrijpelijk, want het klinkt veel mooier in dergelijke gevallen te spreken over de naastenliefde. Maar degenen die zo onzelfzuchtig plegen te zalven over de liefde die men aan de naaste verschuldigd is, blijken in de praktijk vaak zeer zelfzuchtig. Wanneer deze mensen zeggen dat u uw naaste lief moet hebben als uzelf, impliceren zij meestal meteen: denk er wel om, ik ben uw naaste! Naastenliefde is niet iets wat wij algemeen kunnen uitdragen. Trouwens, volgens de leer van Jezus, is naastenliefde niet iets wat je onbeperkt en voor eenieder mens hoeft te gevoelen. Denk aan de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Hierin wordt het begrip naastenliefde behandeld. Volgens Jezus zijn de priesters die zich niet met bloed wensen te verontreinigen of de levieten die teveel haast hebben om tijdig in de tempel te komen, niet de naasten van degene die door rovers werd overvallen. Kennelijk was van alle genoemden alleen de Samaritaan, die hulp verleende, de naaste. De reden is kennelijk dat alleen de Samaritaan zijn verplichtingen ten opzichte van de gewonde erkent. Met andere woorden: uw naaste is niet iedereen, maar degene die een menselijke relatie met u erkent en bereid is ook voor zich daaruit consequenties te trekken. Zo wordt ook dit punt veel eenvoudiger. Het is geen vaag liefdevol omarmen van een gehele wereld, maar een erkennen van menselijke contacten. Wanneer iemand iets voor u over heeft, u iets zegt, of wanneer het noodzakelijk is iets voor u doet, is het niet meer dan logisch dat u in deze mens uw naaste ziet. Wanneer iemand komt en alleen tegen rijke vergoeding iets voor u wil doen is hij uw naaste niet.

Het heeft weinig zin, dat men zich kwelt met zijn tekort schieten in naastenliefde ten opzichte van de gehele wereld. Op de duur wordt naastenliefde eerder een filosofisch begrip en gaan wij wel beseffen dat wij deel zijn van een geheel, zodat de 'naaste', die wij erkennen, eigenlijk niets anders is dan een beseffen van de reflectie van het totale of het goddelijke zoals wij deze ook in onszelf dragen. Als je nog niet zover bent kan niemand van je eisen dat je de praktijk van je leven toch reeds hierop baseert. Niemand zal zich in het hoofd halen de kinderen die in een kleuterklasje zitten, vragen te gaan stellen over de theorema's van hogere mathematica en meetkunde, hen straffende wanneer zij geen juist antwoord weten. Dat zou

dwaas zijn. Moeten wij dan dergelijke eisen stellen ten aanzien van een mens die, ondanks zijn vermogen de essentie van bepaalde filosofieën misschien enigszins te begrijpen, in de praktijk nog niet in staat is daarmee te werken?

Een erkennen van eigen leven en leefwijze betekent in de praktijk mede dat je beseft, waar en hoezeer je beperkt bent. De beperking ligt in je mogelijkheden. Indien je nu maar niet probeert anderen een soortgelijke beperktheid op te leggen of veronderstellen dat al hetgeen voor jou mogelijk is, ook voor anderen mogelijk zou zijn, kun je het leven ondanks je beperkingen, zeer wel aanvaarden en gelukkig zijn. Over- en onderschat uw medemensen niet, meen niet dat men u maar heeft te begrijpen. Anders gaat het u als de professor die voor een vereniging van huisvrouwen sprak en het had over oplossingen van colloïde vormen van natrium. In wezen had hij het over de vormen van zout en de verschillende wijzen waarop het voorkomt en gebruikt kan worden. Hij nam aan dat men hem maar had te volgen. Het was goed dat iemand de professor aan het einde dankte voor het vele wat hij over zout had verteld. Toen had nog wel niemand hem begrepen, maar iedereen wist tenminste dat het over zout ging. Wij moeten niet zonder meer aannemen dat een ander begrijpt, wat wij bedoelen, of zonder meer onze gedachtegangen kan volgen. Altijd weer moeten wij nagaan wat de ander kan begrijpen. Eerst wanneer wij dit weten kunnen wij misschien de ander benaderen op een wijze die begrip wekt.

Ga bij contacten met anderen nooit zonder meer van jezelf uit. Er zijn vele goede zielen in deze wereld, die alles in het leven zo goed mogelijk willen doen. Daarom trachten zij hun geweten zo goed te ordenen als een bruidje haar linnenkast. Zij wensen alle morele, zedelijke en andere waarden duidelijk en alomvattend geformuleerd te zien, alsof het een soort burgerlijk wetboek betreft. Elke mens is anders. Zodra u orde belangrijker acht dan de mens, zult u de mens niet meer werkelijk ontmoeten. Hierdoor wijken steeds meer feiten van uw wetten en regels af, wat u complexen bezorgt. In Rome zien wij een voorbeeld: steeds meer goedwillende geestelijken roepen daar uit dat de orde boven alles belangrijk is. Gelijktijdig krijgen zij steeds meer complexen omdat zij innerlijk minder zeker zijn dat zij gelijk hadden met hun regels en ordeningen die zij anderen zelfs nu trachten op te leggen. Een dergelijke reeks van innerlijke strijdigheden en noodzaken tot zelfrechtvaardiging moet u natuurlijk zoveel als maar mogelijk is vermijden.

U meent, dat het moeilijk is om niet te haten? Hatens is begrijpelijk. Het betekent een algehele ontkenning van een ander, of iets anders. Om iemand te kunnen ontkennen, moet je hem eerst kennen. Ik kan mij voorstellen, dat iemand, die in een K.Z. heeft gelegen en daar kennis maakte met een Kotalla, een Aus der Füntten, een Fischer enzovoort deze mensen haat en wenst dat deze mensen zullen lijden. Dat is een persoonlijke zaak die misschien niet zonder meer geheel goed te achten is. De haat is hier zover dit mogelijk is, gerechtvaardigd. Maar degene die dergelijke gevoelens pretendeert te hebben zonder de mensen in kwestie zelf te kennen, haat niet werkelijk. Hij zweept zich op tot een gevoel van rechtvaardigheid, wat heel iets anders is. Hij tracht aan deze mensen te wreken wat hij niet kan wreken aan de werkelijke oorzaak van zijn ongeluk enzovoort. Met andere woorden: degene, die verkondigt dat de gevangenen van Breda maar moeten blijven zitten terwijl hijzelf nog een klein kind was in de dagen van de tweede wereldoorlog, of zelfs nog niet geboren was, doet alleen maar anderen na en braakt een ledig verzet uit dat in feite niet tegen de mensen in Breda of tegen het fascisme is gericht, maar tracht zichzelf grootheid te verschaffen door alles aan te vallen dat af durfde wijken van hetgeen hij nu goed acht. Wat hieruit voortkomt is vaak kolder en betekent altijd een belasting voor de mens dat zijn gedrag zal beïnvloeden. Daarom dient u overdrachtelijke haatgevoelens voor uzelf zoveel mogelijk te voorkomen.

De meeste mensen menen, dat het moeilijk is om als mens in dit leven en deze maatschappij gelukkig te zijn. Wanneer ik u een eenvoudige levenswijsheid voor mag leggen: Houdt u zich niet verder bezig met wat gisteren is gebeurd dan noodzakelijk is, om zelf en met eigen krachten de fouten van gisteren van gisteren vandaag zo goed mogelijk te herstellen. Houdt u zich verder ook nooit bezig met morgen, dan u vandaag aan mogelijkheden meent te vinden om morgen voor te bereiden. Houdt u zich ook nooit met overmorgen bezig. Wanneer u steeds

weer vandaag leeft en u bezig houdt met hetgeen vandaag gedaan moet worden, zult u minder lijden onder angsten voor de dag van morgen en veel minder ressentimenten kennen, omdat het gisteren toch anders was dan vandaag. Moeilijk is dit zeker niet. U moogt dan ook niet trachten uw eigen gezag of bereiking te baseren op hetgeen u gisteren of eergisteren eens bent geweest. U moet aanvaardbaar maken dat u vandaag uw waarde en betekenis alleen kunt ontlenen aan hetgeen u vandaag bent en doet. Beroep u ook niet op hetgeen u morgen zult zijn. Vele mensen roepen uit: Morgen zullen wij belangrijk zijn, daarom eisen wij reeds vandaag een zeker respect, zekere zeggenschap. Ook dit is dwaasheid. Je bent vandaag zoveel respect waard en kunt slechts zoveel werkelijke zeggenschap bezitten als je verdient door je eigen handelingen van heden en je eigen mogelijkheden op dit moment. Maak je niet druk over morgen of gisteren maar tracht te leven met en uit hetgeen je vandaag bent en vandaag kunt.

Velen onder u valt dit alles tegen. Zij hebben het al zo vaak gehoord, het heeft zo weinig met hogere geestelijke zaken te maken, het is zo laag-bij-de-gronds. Toch vraagt u naar onderwerpen als dit. De reden daarvan is mijns inziens dat u dergelijke eenvoudige en praktische waarheden nog niet kunt verwerken. U zit ondanks uw geestelijke pretenties met uzelf in de knoop. De reden daarvan is waarschijnlijk dat de dingen niet gaan zoals u dit wenst, dat u niet gewaardeerd wordt zoals u wenst. Hiervan is in de meeste gevallen de oorzaak daarvan dat u zich te veel bezig houdt met gisteren en morgen, want als u zich bezig houdt met hetgeen u vandaag kunt zijn en doen hebt u het druk genoeg en zult u in uw pogen zo goed mogelijk te handelen een vrede vinden. Dan bent u gelukkig, zelfs met omstandigheden die in de ogen van anderen misschien minder aangenaam zijn. Wanneer u meent dat het vandaag slechter gaat, dat het gisteren anders en zoveel beter was, houdt u zich kennelijk bezig met een grotendeels imaginair gisteren. Men pretendeert anders te hebben geleefd dan men deed enzovoort.

Een onderzoek onzerzijds toonde enige tijd geleden aan, dat degenen die in de Amerikaanse vrouwenbonden het meest aandrongen op censuur, grotere zedelijkheid in vertoningen, films enzovoort en soms de gehele bevolking als het ware onder een soort zedelijke curatele wilden stellen zelf in het verleden heel wat vreemde dingen hadden gedaan en vele scheve schaatsen zeer kunstig gereden hadden. Dat lijkt mij veelzeggend. De mens die wil dat de wereld anders zal zijn dan hijzelf geweest is, zou er beter aan doen zichzelf te veranderen en de wereld met rust te laten. Bovendien kunt u die wereld toch niet werkelijk veranderen, maar ten hoogste meer huichelarij afdwingen.

Kennelijk begrijpt men niet, dat zeer veel zakelijke moeilijkheden vooral ontstaan doordat men als het ware in zijn zakendoen dogmatisch is. Men heeft wel degelijk mogelijkheden om uit te wijken wanneer er minder bij de huidige praktijk passende praktijken ontstaan, maar is eenvoudig niet bereid om dit te doen. Voorbeelden: Er zijn discountshops waar u bepaalde artikelen zeer goedkoop kunt verkrijgen. De kwaliteit is misschien iets minder maar het is goedkoop. Nu is er iemand die redelijke kwaliteiten altijd tegen hogere prijzen heeft verkocht. Hij begint onmiddellijk te klagen. Hij stelt dat hij hiertegen niet meer kan concurreren. Hij meent dat hem onrecht wordt aangedaan en wil niet begrijpen dat zijn moeilijkheden voortkomen uit het feit dat hij een geringe omzet met hogere winst prefereert boven een grotere omzet met een lagere winst.

Vaklieden klagen dat de mensen tegenwoordig veel te veel zelf doen. Zij vergeten liever maar, dat een kleine ingreep van een vakman in deze dagen vaak kostbaarder is dan twee dagen verblijf in een ziekenhuis, terwijl de kwaliteit van de geleverde arbeid in vele gevallen te laag is. Zoals zij maar liever vergeten dat het wachten op de komst van de vakman iets heeft van een wachten op Godot. Wanneer je wenst dat de mensen van je diensten gebruik maken, moet je ook proberen zoveel mogelijk aan hun verwachtingen te beantwoorden. Je zou minder grote taken op je moeten nemen en desnoods zelfs met een wat minder winst per geval genoeg moeten nemen wanneer het maar mogelijk is door doelmatig werken een groter aantal diensten te bewijzen. Wanneer je in zaken een goede service verleent kost dat geld. Wil je toch concurreren, verkoop dan die service desnoods afzonderlijk in de vorm van servicetickets

of verzekeringspolissen die bij het produkt verkrijgbaar zijn, maar niet zonder meer in de prijs inbegrepen.

Het voorgaande maakt duidelijk dat de klachten van de middenstand over de door sommigen gegeven kortingen, lagere prijzen enzovoort niet zonder meer alle geheel gerechtvaardigd zijn. Zij hebben zich een wijze van handeldrijven aangewend die niet meer strookt met de verlangens van de koper en vergeten, dat het uiteindelijk de koper is die uit zal maken wat de verkoper wel en niet kan doen en verlangen. Ook ziet men in zaken veel moeilijkheden ontstaan door het gebruiken van verkoopargumenten die niet geheel eerlijk en zuiver zijn. Iemand belooft bij het sluiten van een verzekering bijvoorbeeld uitbetaling van schade binnen 8 dagen. Later blijkt dat dergelijke uitbetalingen veel langer vergen, gepaard gaan met veel formulieren, last, beperkingen, terwijl mogelijk de uitkeringen ook niet stroken met hetgeen men op grond van het verkoopargument, redelijk meende te mogen verwachten. Een agent die dergelijke beloften doet, ziet zijn portefeuille steeds slinken en zal steeds meer moeilijkheden krijgen bij het plaatsen van nieuwe polissen. Eerlijkheid in zaken is vaak van overwegend belang. Wanneer men zijn cliënten beloften doet, is het vaak beter wat pessimistisch te zijn ten aanzien van de mogelijkheden.

Nu is handel zelden geheel eerlijk; de neiging anderen te misleiden is nergens groter dan in de handel. Degene die klaagt over moeilijkheden in de handel maakt veelal een van de volgende fouten: Hij tracht niet het standpunt van de koper - zijn tegenpartij - te begrijpen, hij houdt zijn beloften niet, hij meent dat het loon voor zijn arbeid door hemzelf, niet door de verbruiker kan worden bepaald. In zaken zult u eerlijk of oneerlijk nooit vooruit komen, wanneer u geen begrip hebt voor uw medemensen. Omgekeerd zal een koper begrip moeten hebben voor de verkoper. Indien u koopt in een zaak die prestige wil hebben, een kledingzaak bijvoorbeeld, dan kunt u ervan overtuigd zijn dat u inderdaad goede kwaliteit en snit zult kopen. Daarnaast kunt u er zeker van zijn dat u een aanmerkelijk percentage boven de werkelijke kostprijs extra betaalt. De goede zaak is veel duurder dan andere. Zonder dit kan hij de luxe, de bijna kerkelijk rituele ernst van bediening niet bieden. Daarvoor betaalt u ook. Omgekeerd moet u begrijpen dat zelfs degene die u halve prijzen zegt te rekenen, u nooit een product zal leveren dat werkelijk meer waard is dan de berekende prijs, plus de service, die hij geeft. Indien u krediet krijgt en een vriendelijke, persoonlijke bediening zult u er rekening mee moeten houden dat u meer moet betalen. Het risico van krediet moet nu eenmaal beloond worden, eventuele schade moet door de prijs mede gedekt zijn. Wanneer een verkoper u tracht te dwingen onmiddellijk te kopen of in te tekenen, voelt u zelf wel dat er ergens iets niet geheel deugt. Anders zou hij wel graag wachten op een bestelling, zelfs wanneer die pas over enige weken wordt gedaan. Iemand die u bij een aankoop de tijd niet wil gunnen rustig na te denken is kennelijk niet geheel eerlijk.

Zouden de mensen alleen met het voorgaande rekening zouden houden, dan zou het veel minder moeilijk zijn om ook in de handel juiste en goede verhoudingen te krijgen. Wel zal men daarvoor een juistere mentaliteit aan moeten kweken en niet slechts af moeten blijven gaan op de begeerlijkheid - of zogenaamde noodzaak - van hogere winsten en de begeerlijkheid van bepaalde producten, maar af moeten gaan op degene die kopen zal of verkopen moet. Vraag je af wat de tegenpartij wil, hoe hij is. Zodra je dit begrijpt koop je steeds weer redelijk goed en zul je ook als handelaar zelden misslagen van grotere omvang begaan.

Zoals in alle regels voor een beter en gelukkiger leven, komt veel van hetgeen ik u over handel zeg neer op een beetje psychologie. Houdt rekening met de feiten. Sommige mensen zullen geschokt zijn wanneer ik hen zeg, dat je er als mens rekening mee moet houden dat je maar een beestje bent. Dat klinkt onvriendelijk maar ook u wordt geregeerd door allerhande werkingen in uw lichaam die u zelf niet in de hand hebt. U reageert vaak instinctief. Indien je dit eenmaal kunt accepteren dan zul je je ook veel gemakkelijker aanpassen bij de behoeften en noodzaken van het stoffelijk bestaan. Je voelt je niet meer schuldig en kan je aan de andere kant gemakkelijker tot een noodzakelijk minimum beperken, juist omdat je weet wat er in feite aan de hand is. Wanneer je uitgaat van het standpunt dat je als mens zonder meer en

altijd meer moet zijn dan een dier, maak je een fout en overschat je zowel je geestelijk, intellectueel, als lichamenlijk kunnen. Ga uit van de feiten.

Indien ik mij uw vraagstelling goed herinner, was een van de punten: wij zijn nooit in staat al die mooie theorieën in de praktijk om te zetten. De reden hiervoor is wel dat men een theorie pas werkelijk in de praktijk om kan zetten, wanneer men ze heeft omgezet in een extract uit het geheel dat op de eigen toestand en mogelijkheden slaat. Dus: wat is naastenliefde? Niet: wat zou het moeten zijn of wat wordt mij daarover geleerd, maar: wat is voor mij de praktische mogelijkheid om, wat ik als naastenliefde ken in de praktijk te brengen. Wat is voor mij de praktische mogelijkheid om contact te krijgen met mensen? Stel niet, dat het contact tussen en met alle mensen mogelijk moet zijn, maar kijk, wat je zelf kunt bereiken. Beperk je tot hetgeen voor jezelf passend en juist is. Wanneer u weet dat de verst reikende treinverbinding loopt van Amsterdam tot Istanboel, kiest u dan, wanneer u met de trein reist, ook zonder meer Istanboel tot uw bestemming?

Onthoudt: niet de uiteindelijke theoretische mogelijkheden zijn bepalend, maar mijn praktische mogelijkheden die in overeenstemming zijn met hetgeen ik theoretisch heb aanvaard. Een mens die van zichzelf teveel eist, schiet niet slechts tegenover zichzelf tekort, maar ook tegenover anderen. Vaak verwacht hij dan nog dat, vanwege zijn goede bedoelingen, de anderen voor zijn mislukkingen de rekening betalen. Er bestaat geen enkele theorie die praktisch geheel hanteerbaar is, hoe mooi zij overigens ook moge zijn en hoe juist. Dit geldt voor politieke en godsdienstige theorieën evenzeer. De theorie biedt ons slechts de mogelijkheid op onze eigen beperkte wijze tot een praktijk te komen. De praktijk die voor ons uit de theorie stamt, zal vaak sterk verschillen van alles wat de anderen voor zich uit dezelfde reeks stellingen als praktische mogelijkheid menen te moeten putten. Bedenk dat niet alle mensen hetzelfde doel hebben, dat daarnaast velen andere wegen prefereren. Wie theorie en systeem boven alles stelt, of een filosofisch concept als onaantastbaar wenst te beschouwen, vergt vaak dat allen gelijkelijk zullen reageren en gelijke wegen zullen gaan. Dit is in feite onbereikbaar.

Verder zou ik u willen de raad geven ook dit te onthouden: alle mogelijkheden die u hebt, zou u ook moeten gebruiken. Wanneer u dit niet doet, zo moet deze onthouding voortkomen uit uw eigen wezen. Uw persoonlijkheid. Wie bestaande mogelijkheden niet gebruikt, omdat anderen dit onjuist achten, handelt in ieder geval niet verstandig. Iemand meent in stilte dat dit maar een dom betoog is. Zo dom is het ook weer niet. Er zijn heel wat mensen die menen dat zij het alles wel weten. Maar juist deze mensen maken zichzelf voortdurend ongelukkig. Zij weten dat ergernis weinig of niets uithaalt maar ergeren zich voortdurend aan anderen, hebben vaak zelf het gevoel dat zij voortdurend tekort schieten, eenvoudig omdat zij deze stellingen wel menen te kennen maar er in de praktijk niet mee werken. Het is belangrijker één punt in de praktijk te brengen dan alle punten uit je hoofd te kennen. Het is belangrijker één daad te stellen dan vele theorieën te verkondigen. Het is de praktijk van het leven die belangrijk is.

Indien u meent dat u door dit alles nog niet werkelijk in staat bent een antipathie te overwinnen, dan loopt u voorlopig maar zo goed u kunt om het voorwerp van deze emotie heen. Is dat niet mogelijk, beperk dan het contact tot die enkele punten van beroering of samenwerking waarbij de emotie geen rol hoeft te spelen. U kunt dromen van alles wat er in de wereld is en wat u zou willen. Maar dat krijgt u nooit. Wanneer u de wereld beoordeelt aan de hand van uw dromen komt u altijd tekort. Wanneer u de wereld en uzelf beoordeelt aan de hand van hetgeen minimaal noodzakelijk is, krijgt u allen veel meer dan u toekomt.

Nog een laatste tip: wanneer je je bezig wilt houden met niet praktische zaken, doe dit dan maar in je vrije tijd. Theorieën bouwen kan een aardige vrijetijdsbesteding zijn. Bedenk dat anderen veelal niet de lust en de tijd hebben om uw theorieën aan te horen. Beperk uw uiting daarvan tot u praktische mogelijkheden daaruit hebt weten te distilleren. Beschouw nooit een theorie als belangrijker dan de praktijk. Het kan interessant zijn verklaringen te zoeken voor alles in het leven, maar praktische verklaringen vinden die in feiten zijn om te zetten is veel

belangrijker dan het vinden van een antwoord op vragen die nu nog geen praktische betekenis voor u kunnen hebben. Uiteindelijk komt alles voor u, mensen, neer op de materie.

Uw geestelijk leven is gebaseerd op de materie. Voorlopig zijn er voor u geen andere wegen. Maak u dan niet al te druk over alles wat voor u toch nog abstract moet blijven. Wanneer u naar de waarheid zoekt: waarheid is datgene waarin je zodanig zeker gelooft, dat je geheel durft handelen volgens dit concept. Wie iets als waarheid zegt te beschouwen maar niet volgens die waarheid durft leven en handelen, heeft geen waarheid ontdekt maar koestert een theorie. De waarheid in de praktijk is maar al te vaak, dat de mensen menen te falen omdat zij niet werkelijk begrijpen wat zij doen. De mensen menen vaak tekort te komen omdat zij niet willen beseffen wat zijzelf zijn, kunnen, en van node hebben, maar zich baseren op wat anderen in hun ogen - wat niet altijd met de werkelijkheid strookt - bezitten, kunnen, doen. Meet jezelf niet aan anderen, maar aan jezelf, dat is de beste weg. Je kunt van een eend geen zwaan maken en van een mens geen engel maken. Beschouw daarom een eend als een eend zonder meer, een mens als een mens. Pretendeer vooral niet dat je zelf meer of zelfs een heilige bent. Het meeste ongeluk op uw wereld ontstaat door een zelfbedrog ten aanzien van eigen mogelijkheden en eigenschappen .

Vraag: Hoe werk je de gevolgen van vroegere complexen weg?

Antwoord: Deze kunt u nooit geheel beseffen en overzien. Herstel fouten die u gemaakt hebt en waarvan u zich bewust bent, zo goed mogelijk - niet om een oorzaak-en-gevolgwerking te veranderen, maar om voor uzelf het harmonische begrip te verwerven, dat u hebt gedaan wat mogelijk is. Deze zelfrechtvaardiging heeft de mens zelf van node, niet de feiten. Want veel van het zogenaamde kwade brengt ook veel goeds voort. Oorlog betekent niet alleen ellende maar ook vooruitgang.

Vraag: De wereldmeester heeft gezegd, dat je elke mens zo gelukkig mogelijk moet maken.

Antwoord: Ieder mens gelukkig maken betekent: eenieder de mogelijkheid geven zichzelf te zijn en te beleven. Een raad in dit verband: een complimentje, mits redelijk en ook verdiend, kan een mens helpen zich veiliger te voelen en daardoor hem gelukkiger te maken. Een compliment kost niet veel. Je kunt anderen vaak voor een koopje gelukkiger maken. Je kunt een mens alleen helpen wanneer je bereid bent hem te helpen voort te gaan in de richting, waarin hijzelf wil gaan. Help mensen alleen wanneer duidelijk is dat zij werkelijk geholpen willen worden en informeer dan nog even, in welke richting zij hulp van node hebben en wat zij willen bereiken. Help dan ook zonder voorbehoud. Help ofwel niet, of wél met al uw mogelijkheden en krachten. Hierdoor wekt u bij anderen geen illusies die u niet kunt vervullen, waardoor anderen zich ongelukkig zouden voelen. Wanneer je een medemens erkent in zijn eigen waarde en waardigheid, zonder eisen of kritiek, maak je hem reeds gelukkig. Probeer nooit een ander te zien als meer of minder dan uzelf bent, maar tracht in allen de eigenschappen en kwaliteiten te waarderen die hen kentekenen. Men zal zelfs wanneer u dit niet uitspreekt, deze aanvaarding aanvoelen en zich zo gelukkiger en zekerder voelen.

Vraag: Men zegt: wanneer je iets niet hebt, moet je er voor vechten om het te krijgen.

Anderen zeggen: als iets voor je bedoeld is krijg je het ook zonder er voor te vechten.

Wanneer je er dan voor vecht wordt het tot as in je handen.

Antwoord: Beiden hebben ongelijk. Wanneer je iets niet hebt moet je er niet voor vechten voor je overwogen hebt, of de inspanning van de strijd en de verdere consequenties je de moeite waard zijn voor hetgeen je er uiteindelijk mee zou kunnen bereiken. Wanneer je iets niet hebt en het is voor je bestemd, komt het misschien wel, maar als je er op blijft wachten tot je het voor niets krijgt, zul je het niet waarderen en verspillen voor je het beseft. Streef zelf altijd naar de dingen die begeerlijk of belangrijk voor u zijn, maar maak een onderscheid tussen hetgeen u werkelijk ten koste van alles wilt - met inzet van geheel uw wezen- en hetgeen u alleen wel prettig of aardig zou vinden. Het is vreemd dat de meeste mensen het hardste vechten om onbelangrijke dingen, terwijl zij de strijd om de dingen die voor hen werkelijk belangrijk zouden zijn, niet goed aan schijnen te durven.

Vraag: Is het juist, dat de een niets meer of minder is dan de ander, maar dat er alleen verschillen bestaan in bewustzijn?

Antwoord: U kunt alleen stellen: de een is niet de ander. Maar omdat de ander de een niet is zal hij niet meer of minder zijn. Zij verschillen maar zijn kosmisch gelijkwaardig, terwijl een onderlinge verhouding altijd wordt gevormd door een afmeten van de andere aan hetgeen hij volgens jouw begrip is - wat nooit de werkelijkheid is - , zodat het niet mogelijk is waarde te bepalen door veroordelingen, of beoordelingen, van anderen.

Tenslotte dit: ik heb een onderwerp gekozen uit de vele die jullie mij voorlegden, maar waar u niet allen even tevreden over bent. Ik meen dat de praktijk van het leven en het geluk dat u in het leven kunt vinden, van groter belang is dan alle andere onderwerpen die misschien meer voor u nieuwe gegevens bevatten, maar aan de andere kant weinig of geen praktische mogelijkheden voor u inhouden.

Het vinden van een juiste levenshouding lijkt mij voor de mens het belangrijkste onderwerp te vormen. Zeker zult u in het leven met vele sympathieën en antipathieën te maken hebben. Besef dat een zeer groot deel daarvan niet berust op innerlijke erkenningen maar op aangeleerde waarden. Erken dit, maar zoek uw contacten op de wereld voornamelijk daar waar voor u harmonie mogelijk is. Hebt u moeilijkheden, vraag u dan af of deze nu werkelijk alleen bijvoorbeeld uit de 'zaken' stammen, dan wel dat zij mede veroorzaakt worden door eigen ikje, eigen dogmatische optreden en leven enzovoort. Vraag u, wanneer het volgens u verkeerd gaat, eens af, of dit nu wel werkelijk het geval is, of u niet veel eerder zelf te weinig flexibiliteit toont. Dit is meestal het geval.

Je kunt zoveel bereiken wanneer je leeft volgens de waarden en inhouden van vandaag en mogelijkheden van vandaag en bereid bent de tradities van gisteren te verlaten, omdat zij voortkwamen uit iets wat gisteren was. Probeer de mogelijkheden, die u voor morgen verwacht, niet met de middelen van vandaag te verwezenlijken zonder eerst vandaag de kracht daartoe gevonden te hebben en alle taken van vandaag afgedaan te hebben. U zult ontdekken dat u dan gelukkiger zult leven. Elke dag moet u zich aanpassen aan de mogelijkheden en noodzaken van vandaag. Dus in de eerste plaats voor taken die u op de dag zelf meent te kunnen voltooien. Daarin ligt geluk, maar ook een maximale bewustwordingsmogelijkheid.

Ik dank u voor uw aandacht.
Goeden avond.

DE GEEST

Goedenavond, vrienden,
Ook dit tweede deel kunt u zelf een - zij het wat meer geestelijk - onderwerp stellen.

DE GEEST

Wat is de geest eigenlijk? Wij verstaan hier in onze wereld onder de geest: besef, bewustzijn, dat gebonden is aan de kern van goddelijke kracht, die volgens ons de kern is van het bestaan. Wat overigens een geloofsartikel is.

In de eerste plaats kan ik op grond hiervan zeggen: geest is niet afhankelijk van sfeer of wereld. Zij is in essentie de toestand van de ziel van de werkelijkheid, die ik ben. Als zodanig zal hetzelfde Ik, dezelfde geest, bestaan in alle sferen en werelden. De geest heeft een begrenzing, een maximum aan mogelijkheden dat wordt bereikt op het ogenblik dat men beantwoordt aan datgene wat men is en kan zijn in de totaliteit, zonder de harmonie van het geheel daardoor te verstoren.

Kosmisch gezien moet het m.i. zo zijn: Wij zijn een deel van een oneindige harmonie die gelijkblijvend in waarde is. Het 'ik ben, die ben', zou hiervoor ook moeten gelden. Dan zijn wij in god datgene wat wij door leven en beseffen voor onszelf proberen te worden. Ik hoop dat dit niet te cryptisch klinkt.

De waarden van de geest moeten wij als totaal zien. Dit betekent onder meer dat in u de geest evenzeer leeft en actief bent als in elke andere wereld of sfeer mogelijk is, dan wel in welke andere incarnatie enzovoort dan ook kan worden verwacht. De persoonlijkheid 'geest' is niet afhankelijk van de vormen waarin zij zich manifesteert, maar is wel bepalend voor een deel der gedragingen of gerichtheden van de vormen waarin zij zich openbaart. Waarmede wij de geest eigenlijk al hebben besproken.

De mensen breiden een dergelijk begrip vaak uit en spreken over onder meer ons als de geest. Zij bedoelen hiermede een aantal werelden en sferen, anders dan de uwe, waarin persoonlijkheden leven die anders zijn dan de uwe. Dit laatste is maar zeer beperkt waar. Men neemt aan dat "geesten" meer weten, meer kunnen, meer zijn dan de mens. Deze geest is niet meer dan een geest die in een menselijk lichaam leeft. Het is denkbaar dat er geesten in de sferen zijn die dommer en minder gevorderd zijn dan u, terwijl het omgekeerde eveneens denkbaar is. In vele sferen zullen wezens zijn die heel wat verder zijn dan u. De waardebeoordeling hangt kennelijk niet af van de wereld waarin je toevallig verkeert, maar is afhankelijk van het bewustzijn dat je hebt bereikt. En voor de geest is 'bewust-zijn' vooral een zekere vorm van harmonie. Datgene wat ik kan aanvaarden en in mijzelf kan verwerken.

Wanneer ik met een andere geest harmonisch ben, draag ik vanuit mijzelf waarden naar die andere geest over en omgekeerd. Wij vormen als het ware een eenheid, waardoor wij beiden uit de ander een aanvulling van eigen besef kunnen verwerven. Dit geldt niet alleen tussen geest en geest, maar kan eveneens ontstaan tussen geest en sfeer, geest en toestanden. Waar voor mij harmonie bestaat, sta ik open voor waarden uit het andere, maar moet ik - dit is onvermijdelijk - ook mijzelf of een deel van mijzelf aan het andere geven. Uitbreiding van bewustzijn of bewustwording zou men vanuit een geestelijk standpunt zelfs kunnen omschrijven als een 'huwen' met het andere.

Dit betekent onder meer dat een geest die op uw aarde werkt, niet noodzakelijkerwijze meer moet zijn dan een mens. Zelfs wanneer die geest op een zeker gebied andere of grotere mogelijkheden geeft dan een mens, betekent dit nog niet dat zij zonder meer méérwaardig is ten aanzien van de mens. De waarde van de geest, het ego, is afhankelijk van de wijze waarop je jezelf erkent als deel van een groter geheel, een totaliteit, een eeuwigheid, waarin je een vastgelegde betekenis hebt. Dit laatste is het belangrijkste en - zover ik kan zien - het einddoel. Al het andere is hierbij vergeleken slechts bijkomstig.

De geest kent vanuit de sferen, bepaalde taken. Door de mensen wordt dit over het algemeen gezien als een werkzaamheid die je wordt toegedeeld. Ik meen dat deze opvatting niet juist is. Je kunt de taak die een geest op zich neemt, misschien het beste vergelijken met de arbeid die een mens op aarde zoekt in een hobbyclub: het is iets waarbij je niet verder hoeft te leren, of waarvoor je je niet hoeft in te spannen, maar het is iets wat je aantrekt, waarin je meent iets te kunnen presteren, waarbij je het gevoel hebt dat het je gelukkig maakt, dat je er iets mee bereikt. De taak die je als geest op je neemt, is een kwestie van eigen geneigdheid, nooit van een opdracht van een ander.

Als geest aanvaard je gezag en leringen. In de geest zijn er inderdaad bepaalde entiteiten die een groot gezag hebben, die macht hebben, die leringen geven. Maar ik kan alleen aan die macht, die lering enzovoort deel hebben, wanneer ik dit eerst persoonlijk aanvaard. Het is niet zo dat er een grote geest kan komen die eenvoudig tot een aantal geesten zegt: stil zitten! Ik ga lering geven, dus luisteren! Het is wel zo dat de geest erkent: dit wezen is groter of wijzer op een bepaald terrein dan ik, laat mij proberen daarmee harmonisch te worden, opdat ikzelf daaraan eveneens deel kan hebben.

Daarmede ziet u al weer, dat hetgeen wij op aarde doen, nooit kan worden beschouwd als het geven van absolute lessen. Wat de geest op aarde doet, of zij nu inspireert, spreekt zoals wij doen, of op een andere wijze tracht de mensen bij te staan, het kan nooit een dwang zijn. Het is alleen maar een pogen een zekere harmonie te bereiken en in zekere zin een soort confrontatie.

U begrijpt dat het met een groep als deze hier aanwezig, dit wel eens moeilijkheden kan geven. Je kunt soms met een enkeling harmonisch zijn en toch met de rest van de groep geen enkel werkelijk contact krijgen. Ook komt het wel voor dat een gehele zaal harmonisch is ten aanzien van jezelf, maar dat je dan bepaalde delen van jezelf of je weten moet uitschakelen omdat anders die harmonie teloor zou gaan, zodat je dan als het ware door je publiek beperkt wordt.

Wanneer wij beginnen zeggen wij altijd weer: wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Dat is geen geloofsbelijdenis, erkenning, of voorzorgsmaatregel. Het is bedoeld om u duidelijk te maken dat u er bij hoort. Wanneer wij gezamenlijk iets doen bent u evengoed geest als ik, ook wanneer u toevallig een stoffelijke jas aan hebt, terwijl ik zonder stofjas aan rondloop. Wat wij samen doen, is samen denken. U reageert met uw gedachten, met woorden. Ik moet daarop reageren en proberen harmonisch op u te reageren, duidelijk te maken wat ik denk en voel, zonder daarbij zozeer van mijzelf alleen uit te gaan, dat de verbinding tussen ons daardoor breekt. De mogelijkheid tot wederkerig begrip zou dan wegvallen.

Omgekeerd geldt hetzelfde: Ik spreek met u. Dan moet ik wel degelijk kijken hoe u reageert, wat u kunt begrijpen, wat er voor u bij zit. En zo dit voor ons, geesten, bestaat, dan meen ik, dat je op dezelfde basis verder kunt gaan en spreken bijvoorbeeld over de geest gods. Wij gebruiken die term dan niet alleen in de zin van 'bezielend'. Wanneer er staat, de geest gods zweefde over de wateren, dan kun je dit natuurlijk vertalen: er was een bezielende invloed, die het eerste leven in de wateren deed ontstaan.

Je kunt het begrip 'de geest gods' ook anders bezien en zeggen: er was een besef, waardoor de wateren in hun mogelijkheden werden erkend, en wij noemen dit de geest gods. Maar is dit werkelijk god? Voor mij wel om de reden, dat iets wat verder gaat dan dit, zó groot is, dat ik er niet meer over kan denken. Alles wat zich aan mijn begrip onttrekt, wordt voor mij ergens god, zolang ik het nog aan kan voelen als een mogelijkheid of werkelijkheid.

Vraag: Is de geest bij de aanvang van zijn bestaan wetend of onwetend?

Antwoord: Er is een zeer beperkt besef, een beperkt weten. Voor er besef en weten is, is er nog geen geest. Dan is er goddelijke kracht, die door de goddelijke wet, of gezien vanuit de eeuwigheid een zekere beperking kan kennen. Op het ogenblik dat de afpaling of beperking van een deel van de goddelijke kracht voert tot de erkenning van een verschil tussen ik en niet-ik - ook wanneer dit niet zo geformuleerd kan worden - hebben wij met een geest te maken. Wij noemen dit dan de beginnende geest. Een wezen, dat het verschil kent tussen zichzelf en dat, wat het zelf niet is. Enige verdere definitie van deze beide punten is niet noodzakelijk.

Vraag: In het occultisme wordt de geest of ziel wel aangeduid als de goddelijke vonk. Is dit een juiste aanduiding?

Antwoord: Een overdrachtelijke en zeer beeldrijke aanduiding. Wij zien god als het Licht, dan moeten wij elk leven dat deel is van god, zien als een goddelijke vonk, een heel klein deeltje van dit Licht. Het zo gestelde is ongetwijfeld juist wanneer wij aannemen dat er ergens een totaal bestaan is, dat ons allen omvat. Daarvan zijn wij dan deel.

Vraag: Het ego ontwikkelt zich en de geest ontwikkelt zich. Is dit juist?

Antwoord: Er is geen verschil tussen geest en ego, tenzij men stoffelijke karakteristieken die deels reactie- en mogelijkheidsbepalend zijn, maar niet zonder meer bewustzijnsbepalend zijn, als werkelijk deel van het ego beschouwt. In dat geval moet u zeggen: het ego is het totaal

van wezen, plus voertuig, terwijl de geest het werkelijke ik is zonder daarbij de bevoertuiging in te rekenen.

Vraag: Het begrip ego gaat teloor na de overgang?

Antwoord: Voor mij is dit iets nieuws. De identificatie met de stoffelijke vorm gaat verloren. Maar dat is voor mij nog heel iets anders dan het ik-besef. Ik besef mijzelf wel degelijk nog steeds als een ego met bepaalde capaciteiten, vermogens en mogelijkheden, dat ten overstaan van andere, soortgelijke persoonlijkheden en andere vormen van leven in staat is zich uit te drukken. Ik heb wel eens horen vertellen, dat het Ik-besef teloor gaat, wanneer wij eeuwig worden en in een toestand van rust komen. Het schijnt dat het Ik-besef dan wegvalt. Wij ervaren in onszelf nog wel zodat in feite een deel van de ik-heid nog wel blijft bestaan, maar de begrenzing tussen het Ik en het ander schijnt teloor te gaan. Men drinkt dan alle ervaringen op als deel van het Ik, terwijl men beseft dat dit niet het Ik, maar het totaal is. Ik ben nog niet zover, zodat ik dit nog niet met zekerheid durf te beweren.

Vraag: Het Ik-besef van de geest in het geheel bestaat dus ook?

Antwoord: De mensen willen kennelijk altijd graag weer bepalen, wat god, het totaal, wel of niet is. Maar weten wij feitelijk wat god is? God is gepersonifieerde hypothese omtrent een eenheid, die voor ons in de stof en de sferen de enige aanvaardbare verklaring schijnt te vormen voor het in feite als een eenheid gezamenlijk bestaan, gebonden door grenzen en wetten die voor alles en allen hetzelfde zijn, ofschoon wij deze wetten niet tot een bepaalde denkende oorzaak kunnen herleiden. Wij nemen een denkend wezen aan, dat god wordt genoemd. Wanneer deze god analoog ervaart met ons dan is het door u gestelde juist, daar dan het geheel eveneens een bewustwording door zou maken. Maar of dit juist is, weten wij niet.

Vraag: Welke factoren zijn dan verantwoordelijk voor de geboorte van een geest?

Antwoord: Het onbekende, dat wij god noemen. Wij spreken hier over de geest. Wanneer het over de mens gaat dan kunnen wij natuurlijk zeggen dat het ontstaan en de vorming daarvan mede bepaald wordt door de bezielende factor - de geest -, die zelfs bepalend kan zijn voor een hergroepering van aanwezige erfelijke mogelijkheden, en een verzwakking of versterking van bepaalde ontwikkelingsmogelijkheden in het stoffelijke ego kan beïnvloeden, plus de wijze, waarop deze mogelijkheden, zo zij tot ontwikkeling komen, gebruikt zullen worden. Het voorstellingsvermogen van de mens wordt in de eerste levensjaren bijvoorbeeld grotendeels mede door de geest gedomineerd. Dit heeft niets meer te maken met een eerste ontstaan uit het absolute, zodat men zeker niet kan stellen, dat de waarden van het ontstaan van de geest en de afdaling van geest in een menselijk voertuig identiek zijn. Je kunt natuurlijk stellen dat een geest in een bepaalde fase van zijn bestaan mens is. Maar dan blijft het menselijke slechts een fase van de totale gang van die geest.

Vraag: U zei, dat god verantwoordelijk is voor dit ontstaan?

Antwoord: Ik zei niet 'god', maar het onbekende dat wij god noemen. Deze formulering is wel degelijk zinvol. Ik geloof in een god, ik beleef een god, maar ik weet niet in hoeverre dit het einde is, de werkelijke alomvattende totaliteit. Een vriend van mij heeft eens gezegd: de totaliteit van onze heelallen is gezamenlijk slechts een amoëbe in de zee van een hogere wereld. Dit was een filosofisch beeld. Ik wil daarmee duidelijk maken dat wij niet weten, waar het ontstaan ophoudt en waar het precies begint. Wij kunnen alleen zeggen waar deze dingen voor ons in verschijning treden. Vanuit ons standpunt gezien, is dit een spontaan gebeuren. Maar dat kan zeer wel veroorzaakt zijn door het feit dat wij niet in staat zijn na te gaan, welke invloeden of werkingen eventueel hiermede gepaard gaan. Ik neem aan dat bepaalde wetten bij dit alles een rol zullen spelen, maar weet niet welke.

Vraag: Kent de geest kosmische wetten? Moet je dezen zien als hoedanigheden van god of het onbekende?

Antwoord: Ja, wij zien het als zodanig. Op uw wereld bestaan natuurwetten. Wij zouden nu kunnen zeggen dat deze wetten bepalend zijn voor de geaardheid van uw wereld, maar

zouden evenzeer kunnen stellen, dat deze wetten door de geaardheid van uw wereld tot uiting komen. Zo kennen wij in de geest kosmische wetten die voor ons reële wetten zijn, zoals natuurkundige wetten bij u. Wij zien deze wetten dan als bepalend voor onze wereld. Daar wij aannemen dat de totaliteit van onze wereld ergens overgaat in god, dat zij een eenheid vormen met een eigen persoonlijkheid, zéggén wij dit wel. Er is echter een groot verschil tussen zeggen, dat een pogen omvat tot uitdrukken van hetgeen je innerlijk gevoelt en denkt, en een weten, een zekerheid. Ik meen daarom dat het verstandig is in dit verband weer op te merken: wij weten dit niet zeker. Wij geloven het. Een geloof is nu eenmaal heel iets anders dan een zeker weten. Tussen bepaalde mensen en de geest is in dit opzicht wel een verschil aan te geven: de mens, die iets gelooft, gelooft het dan verder vaak wel. De geest, die iets gelooft, gelooft het niet voldoende om zich er zonder meer bij neer te leggen, maar streeft er naar een steeds groter deel van dit geloof om te zetten in weten.

Vraag: Kun je niet zeggen: geloven is intuïtief weten?

Antwoord: Zeggen kun je het wel, maar wanneer dit geheel waar is, moeten wij toch wel stellen, dat de intuïtie van zeer veel mensen ernstig van slag is.

Vraag: De geest beschikt toch over een bewustere dimensie dan wij?

Antwoord: De geest beschikt over bepaalde andere waarden in het bestaan die als een soort afmeting zouden kunnen worden beschouwd. Wij kunnen dus zeggen dat wij een ander dimensionaal leven hebben dan de mensen. Te stellen, dat dit zonder meer ook meerdimensionaal zou zijn, lijkt mij niet juist. Het kan waar zijn en wel op het ogenblik dat een geest in staat is tenminste twee werelden gelijktijdig te beleven en te overzien. De ervaring leert ons dat dit zeer wel mogelijk is, maar tevens dat dit niet altijd het geval hoeft te zijn.

Vraag: Kunt u van die dimensie een voorbeeld geven?

Antwoord: Voor u kan een voorwerp worden uitgedrukt in zijn afmetingen en verhoudingen. Voor ons is dit niet voldoende als aanduiding, tenzij wij daarbij de structuur - de interne structuur - als bepaling toevoegen. Dit is dan een maatverhouding die je op gelijke basis met de structuur van al het andere kunt vergelijken. In bepaalde geestelijke werelden kun je hierbij dan nog duur voegen als verdere afmeting. Dan druk je een voorwerp uit in zijn maten - verhoudingen -, plus zijn structuur ten aanzien van het totaal, plus nog eens de duur ten aanzien van het geheel. Je zou deze aanduidingen als dimensies kunnen beschouwen,

Vraag: U hanteert nogal eens de oneindigheid. Is dit werkelijk een begrip voor u?

Antwoord: Het betekent voor ons: je kunt steeds verder gaan, zonder dat je een grens tegenkomt. Zo gesteld is het voor mij een werkelijkheid, ofschoon de oneindigheid mij op de duur, zonder dat een grens voorkomt, wel terug kan voeren tot een punt waar ik reeds eerder geweest ben. 'Oneindigheid' is niet zonder meer onbegrensd als werkelijkheid op mijn vlak, maar betekent wel iets, waarin voor mij geen grenzen voorkomen. In deze zin gebruiken wij dit woord als weergave van een voor mij en anderen in de sferen volkomen als een werkelijk iets.

Vraag: Met een beperkt bewustzijn kun je dit toch niet inzien, daar wij met een beperkt bewustzijn ook een eindig denken bezitten?

Antwoord: Trek een cirkel en volg de lijn. Dan weet u, wat oneindigheid is. De lijn heeft geen kenbaar begin, geen kenbaar einde, dus is het een beeld van oneindigheid dat zelf u zich met uw erkend beperkt begrip voor kunt stellen. De cirkel is een 2-dimensionale oneindigheid. Ook in drie dimensies kunt u een beeld vormen: een bol, waarbij eveneens het vlak geen kenbaar punt van begin of einde heeft. Wij zouden kunnen stellen: de oneindigheid is wel voorstelbaar met een begrensd begrip, maar dat bij een verder ontwikkelen van het begrip de oneindigheid nieuwe dimensies zal gaan omvatten.

Vraag: U sprak van meerdere heelallen. Is dit veronderstelling of wetenschap?

Antwoord: Tot op zekere hoogte is dit wetenschap. Wij weten: uw eigen heelal wordt begrensd door krachtsverhoudingen. Bij elke omzetting van krachten in uw heelal tot een andere vorm, gaat een zeer gering promillage daarvan teloor. Dit verdwijnt als het ware in een andere

structuur, die een soort heelal vormt. Wanneer uw heelal krimpt, is het andere al (uit)dijend. Wanneer u de terugvallen en verstillen benadert, wordt het andere al pas explosief. Er zijn meerdere van dergelijke werelden of heelallen existent. Zij gedragen zich vanuit uw standpunt, als onafhankelijk systemen, daar zij niet door voor u kenbare waarden samengebonden zijn. Een van de lievelingsvoorstelling van een degenen die zich hiermede bezig heeft gehouden - overigens overdrachtelijk bedoeld - luidt: 69 of 63 heelallen bestaan als in zich besloten eenheden, alles inhoudende, wat uw heelal in kan houden, bewegen zich verbonden door de centrale kracht rond deze kracht als planeten rond een zon.

Vraag: Men spreekt van de nacht van Brahman. Zouden er geesten zijn, die daarvan iets gevoeld hebben?

Antwoord: Gevoeld niet. Maar je kunt, wanneer je lang genoeg als geest bestaat, ook in menselijke vorm aanvoelen, dat een analogie tussen bijvoorbeeld de jaargetijden en een kosmisch gebeuren denkbaar moet zijn. In de Bhagavad-Gita heeft men een dergelijke vergelijking doorgevoerd door te stellen: het bestaan is als een ademhaling van Brahman. Wanneer hij uitademt, is er kracht en kan de Brahma, de scheppende vorm, zich in de kracht uiten zodat er schepping en openbaring mogelijk is. Wanneer Brahman zijn adem inhaalt, zal alles - ook de Brahma - op worden genomen in Brahman, de kracht, tot hij weer uitademt. Het vreemde is dat deze op zich zeer mystieke voorstelling toch wel enigszins strookt met bepaalde onderzoeken die in de sferen werden gedaan. Wij kwamen immers tot de conclusie, dat, zodra oerenergie in verschillende vormen op gaat treden, bij elke verandering van vorm een klein deel van deze energie teloor gaat, dat in een tegengerichte of andere structuur van de ruimte terecht komt. Je zou dit een langzaam inademen van Brahma kunnen noemen. Daarna weten wij, dat wanneer deze verdwenen energie in haar deel van ruimte of bestaan weer een bepaalde intensiteit bereikt en overschrijdt, wij een soort explosie moeten verwachten, waardoor uit niets, zeg maar potentiële ruimte, een actuele ruimte ontstaat, waarin door dichtheidsverschillen dan weer materie ontstaat, straling, licht enzovoort. Dit gebeurt volgens onze onderzoekers waarschijnlijk op het ogenblik, dat het oorspronkelijke Al reeds tot een grote daadloosheid is gekomen, zodat energieoverdracht en omzetting langzaam worden. Vermoedelijk is het resultaat van de explosie in het andere Al dan, dat het oude Al een schok onder gaat, waardoor het zich als het are oplost in zijn bestanddelen. Het zou dan enige tijd een niet meer manifeste potentie zijn geworden, die eerst weer manifest kan worden op het ogenblik, dat weer voldoende energie uit andere, jonge Al is overgelekt.

Vraag: Is de inkrimpingstheorie, die wij hier gehoord hebben, nog wel geldig?

Antwoord: Tot op zekere hoogte. Het ogenblik waarin geen verdere omzetting van energievormen meer plaats vindt, vindt er een algehele vertraging van actietempo plaats, die op de duur zo groot is, dat stilstand bereikt wordt. De explosie aan de andere kant doet dan de laatste bindingen wegvallen. Maar het is niet zo eenvoudig dit alles duidelijk en aanvaardbaar in zo'n korte vorm uiteen te zetten.

Waarmee wij vanuit de geest en in naam van de geest veel hebben gezegd, wat niet van geestelijke aard is. Daarmede hebben wij dan gehandeld als zovele mensen, die geestelijke waarden niet meer kunnen zien als een afzonderlijke waarde, omdat de geest nu eenmaal een intrinsiek deel van henzelf is. Dan trachten zij elke relatie, die denkbaar is met het Al, voor zich tot uitdrukking te brengen in de hoop dat zij daardoor de geest - en zo zichzelf - zullen leren kennen. De mens beschouwt het hele leven, en de geest beschouwt al het zijnde in de hoop, door de erkenning van eigen beperkingen de essentie van eigen bestaan te leren kennen en zo een beheersing over zich te verwerven temidden van het andere. Het is niet zo belangrijk voor u, of en hoeveel heelallen er bestaan, zolang u niet in staat bent uw eigen plaats in dit Al te bepalen. Wanneer je je met dergelijke dingen teveel bezig houdt, is de kans groot, dat je je met mogelijkheden bezig houdt, terwijl je de werkelijkheid ontloopt. Natuurlijk moogt u naar deze dingen informeren, wanneer u deze maar niet beschouwt als belangrijker dan de functie van eigen wezen, want het eigen Ik is het enige, waarmede u op het ogenblik werkelijk iets kunt doen.

U bent, ook al leeft u in de stof, toch mede een geest. U heeft besef. De uitbreiding van dit besef is veel belangrijker dan een erkenning van feiten, die u toch niet in verband met uzelf kunt beleven, zien en erkennen.

SLOTWOORD

In en buiten het heeal is eenvoud zeer belangrijk. Heeal, veelheid van vormen, dingen, krachten, werelden, wezens, leven al tesamen één naam, één kracht, één macht, één god.

Je weet het niet. Veelheid van gebeuren, van leven, van streven, ondergang, herboren worden, is dat tesamen dan een lot, een eenheid en meer niet?

Het is het zoeken naar de eenvoud van het bestaan, die ons gebiedt te zoeken naar datgene, wat ons één maakt met al datgene wat leeft.

Wij zoeken naar de eenheid met een ander, omdat dit het enige is, wat inhoud aan ons eigen leven geeft, dat wij nog niet kennen.

Laat ons in eenvoud dan beseffen: wij zijn één in totaliteit en één met alles. Laat ons in eenvoud ons nu wenden tot de werkelijkheid, het nu erkennen, nu beleven.

Laat ons niet zwoegen in andere werelden, andere krachten, andere gedachten dan die, welke ons nu zijn gegeven.

Laat ons zoeken niet naar vreemde macht, maar naar de kracht, die in ons bestaat. Laat ons zoeken, niet naar eeuwigheden, maar naar het tijdloos Ik, dat in ons bestaat.

Laat ons niet alles in parten delen, niet ontlede het levende, cel voor cel, makende een chaos van onsamenshangendheden, een hel, waarin je zelf vreesst onder te gaan. Laat ons maken het gehele bestaan tot een begrip van samengaan, van eenheid.

Laat de eenvoud van de werkelijkheid pleiten voor de noodzaak, de verdeeldheid van het denken te verwinnen.

Laat ons heel worden, besef, dat al het andere met ons tesamen is en toch geheel verschijnt.

Laat ons niet zoeken naar de wet, die alles regeert, maar eerst ervaren, wat de eenheid is en uit de eenheid voor onszelf herboren worden tot een begrip, dat omvat het Al en toch een eenheid blijft, eenvoudig zich beseffende.

Dat, wat mijn wezen schrijft als werkelijkheid, is slechts het spel van een oneindigheid in tijd, voor korte wijle vastgelegd.

Wanneer het Ik zich dan verheft tot een besef van Ikheid, die al het andere omvat, dan is het wezen, dat der tijd en dagen zat en vindt het werkelijkheid, met een kracht, een bestaan, een grote werkelijkheid, die alles samenvat.

Heeal, dat zonder tijd is god: het ongekennde, vorm geworden voor het besef nu voor een eerste keer.

Vrienden, hierin heb ik getracht mijn persoonlijke waarheid te benaderen. Dat is altijd weer het beste, wat je kunt doen: benader je eigen waarheid zo goed mogelijk, ontdoe ze van alle verdeeldheid, opdat je in een eenvoudig besef van datgene, wat voor jou de waarheid is, kunt leren leven volgens datgene, wat je zelf erkent te zijn.

Goedenavond.

24 oktober 1969

Verkort

T.U.A.:

Leden, die reeds uitnodigingen hebben aangevraagd voor de Ster-avond, wijzen wij er op, dat zij eerst tegen 1 december a.s. hun uitnodiging(en) zullen ontvangen. U wordt verzocht tot die tijd geen navraag te doen. 15 November is de sluitingsdatum voor aanvraag(n) van uitnodigingen.

Zo u de Ster-avond wenst bij te wonen en lid bent, kunt u tot die datum nog schriftelijke aanvragen indienen.

